

מאת אורי אבנרי

23 - 21 בפברואר, 1972

קומדיה של

הצבעות

אחד מתפקידינו בכנסת הוא להביא עד כדי אבי סורד את תהליך ההצבעה האוטומטית בכנסת, כאשר חברי הכנסת נאלצים להצביע בצורה מנוחנת ממש, בהתאם לצו המשמעת הקואליציונית. כך, למשל, אירע שבוע שעבר בתום הוויכוח על מישרד העבודה. באותו ויכוח, תבע השני יוסף אלמוגי לשנות את שיטת המיסים, כך שכדאי יהיה לפועלים לעבוד יותר. בנאומו תמכתי בממנה זו. בסיום הדיון, הגשנו את הצעת החלטה הבאה מטעם סיעתנו:

„הכנסת מאמצת את ידי שריהעבודה בדרישתו לשחרר ממיסיו מופוז שכרהעבודה הניתן עבור מאמץ יתר, שעות נוספות וכל עבודה אחרת שיש בה כדי להגביר את פרייהעבודה והתפורה, וכן עבודות של נשים.“

אדם מחוץ לכנסת יתקשה להאמין ממה אירע כאשר הצעה זו הובאה להצבעה. כל הקואליציה הצביע נגדה. הראשון שהרים את ידו להצבעה נגדה היה שריהעבודה עצמו.

דבר דומה אירע למחרת חיום, כאשר נסתיים הדיון על רשותהנמלים. סיעתנו הגישה את הצעת הסיכום הבאה:

„הכנסת קוראת לרשותהנמלים ולציבור פועליר הנמלים לנהל משאומתן רציני, כדי לחסל את המצב העכור שהשתרר בנמלים בשנים האחרונות, וכדי להפעיל את הנמלים במלוא כושרם, לטובת המשק.“

הקואליציה הצביעה פה אחד נגד ההצעה.

שיא האבסורד הושג בהמשך אותו יום. לדיון עמדה הצעתהחוק להענקת עיטורים לשוטרים, בעיקבות הצעתהחוק להענקת עיטורים לחיילי צה"ל. (כוכור, היתה זאת סיעתנו, בכנסת הקודמת, שהעלתה בהצעתהחוק פרטית את הרעיון להעניק עיטורים למעשיגבורה. כתוצאה מכך, הגישה אז הממשלה הצעתהחוק משלה, וכך החליטה הכנסת להעניק עיטורים לחיילים.)

החוק לבני צה"ל קובע שיוענקו עיטורים רק בעד מעשיגבורה אישיים. עתה ביקש שריהעבודה שהעירטורים לעיטורים אל יתו רק בעד אומצילב אישי, אלא גם בעד „הצטיינות“ סתם — כלומר, תחיה אפשרות להעניק עיטורים לקצינים סתם. זהו דבר שאנו מתנגדים לו עקרונית.

חברי הכנסת בן-ציון קשת מנח"ל הגיש הסתייגות לביטול העיטור על הצטיינות. הצבעתי בעדו. כשנימונו הקולות, נסתבר שיש לנו רוב. ההסתייגות נתקבלה. מייד לאחר-מכן הגיעה להצבעה הסתייגות שנייה, שהיתה דרושה כדי לתת תוקף לראשונה. (הראשונה נגעה לשם העיטור, השנייה להגדרתו), אך בינתיים נערך גיוס כללי במיונון, ופתאום היה רוב לממשלה. בהצבעה השנייה, החליטה הכנסת בצורה הפוכה — מבלי שהמצביעים החודשים ידעו בכלל על מה הם מצביעים. מכיוון שנתקבלו שתי החלטות סותרות — היה צורך לדחות את המשך הדיון.

סיעה כמו שלנו יכולה להרשות לעצמה להצביע בהתאם למצפונה. כך, למשל, העלו ל"ע הצעה לסדרהחיום נגד העברת ילדים ישראלים ללימוד בישיבה בצרפת. הממשלה הציעה להעביר את הצעה לוועדה. איש אגו"ח, ח"כ שלמה לורנץ, הציע להסיר הצעה זו מסדרהחיום. לדעתנו, אין למדינה שום זכות להתערב בזכותם

של הורים לשלוח את ילדיהם ללמוד בכל מקום שהם רוצים. מבחינה זו אין הבדל בין בית-ספר של המיסיון בארץ לבין ישיבה דתית בחו"ל. הייתי, על-כן, חבריהכנסת היחידה שהצביע בעד הצעת אגודת-ישראל — לתמונה של חבריהכנסת, הרגילים לחשוב על קווי מפלגות, ולא על עקרונות.

סיפור הברווז - רומן בהמשכים

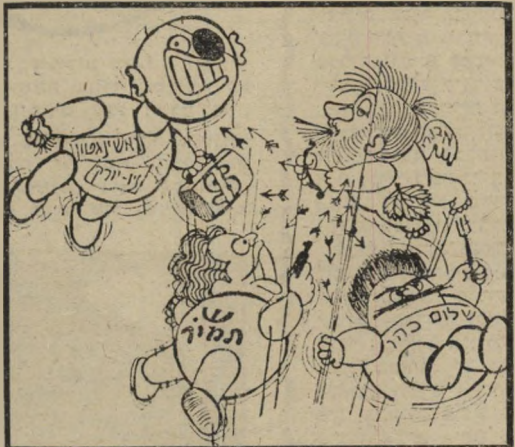
חסידיו דיין ממשכים להפריח את הברווז של „הלוואת טפחות“, אך קשה להתייחס ברצינות למאמציהם, החלטנו לטפל בהם בהומור. ביום השני מסר יגאל הורביץ, איש ע"מ, הודעה אישית, בו טען כי אמר את האמת, כאשר הפריח לראשונה את העלילה. למחרת היום השבנו לו בהודעה אישית משלנו, שעוררה — אחרי ההפתעה הראשונה — חיוכים ואף צחוק.

אורי אבנרי: כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. הבטחתי אתמול לחבריהכנסת יגאל הורביץ תשובה על ההודעה האישית שמסר, והריני עומד בזה בדיבורי. שמעתי את ההודעה בקורת-רוח. מפני שמשמע ממנה כי למעשה חזר בו חבריהכנסת יגאל הורביץ מן ההאשמה המקורית שלו. והייתי מסתפק בכך, אילו נעשה הדבר בגלוי ובפה מלא.

חבל רק שחבריהכנסת הורביץ לא הכריז בפירוש שהוא מוחק את הדברים שאמר (לפני חודשיים). אלא רק השמיט אותם מן הציטוט שהביא אתמול, ונראה שנוח לו לשכחם. ואולי היה מונח לפניו פרוטוקול מקוטע, שבו חסר מישפט-המפתח של דבריו הקודמים.

כי מה אמר חבריהכנסת הורביץ בנאומו לפני חודשיים. שעליו הגבתי בצורה חריפה? בהתאם לפרוטוקול אמר חבר הכנסת הורביץ או את הדברים הבאים:

„הוא (שר האוצר) מייצג את המישטר הזה, והוא גם שולט בו. צאר ורא לאן מגיעה שליטה כימעט-אבסורד לטוית זו, וצאו וראו מה כוחו של אדם המחזיק בידו את צינורות הכוח והכסף, שהוא מצליח אפילו, בדרך זו או אחרת, לסייע לתקציבן של מפלגות-אופוזיציה קרי-צונית בבית הזה. מספרים — ואם אין זה נכון, הייתי

קטע מתוך קאריקטורה של זאב (הארץ)

רוצה לשמוע זאת מפיך, שריהאוצר — שאפילו חברי הכנסת אורי אבנרי קיבל מאה אלף לירות מטפחות.“

מה אומר קטע זה, ואיך הוא מובן עליידי כל אדם סביר? נאמר כאן שריהאוצר מנצל את כספי המדינה כדי לשחד אפילו את מפלגות-האופוזיציה הקיצוניות. דהיינו את תנועת העולם הזה — כוח חדש ואותי.

יגאל הורביץ: על ראש הגנב בוטר הכובע. זה הפירוש שלך.

אורי אבנרי: בהקשר זה, ובהקשר זה בלבד, דיבר חבריהכנסת הורביץ על ההלוואה מבנק טפחות שקיבלתי כביכול.

על טענה זו, ובהקשר מדוייק זה, אמרתי בו במקום: „שקר וכזב. אין בזה מילה אחת אמת.“

לשימחתי הרבה חזר בו חבריהכנסת הורביץ מהאשמה זו אתמול, כאשר פשוט השמיט את מישפט-המפתח מדבריו, כדי ליצור את הרושם כאילו הוא דיבר על הלוואה מיסחרית רגילה לשבועון העולם הזה, וכאילו אני הכחשי תי ענייני זה.

אף כי צורה זו של תיקון האמת אינה נראית לי — מוכן אני לקבל אותה במקום התנצלות מצד חבריהכנסת הורביץ.

ברצוני להזכיר שני דברים שאמרתי באותו ויכוח: ראשית, את אשר אמרתי בנאומו, כמה דקות אחרי נאומו של חבריהכנסת הורביץ, לאמור: „ישבת הבוקר לידי שעות ארוכות. יכולת לשאול אותי.“ אילו עשה זאת חבריהכנסת הורביץ, הייתי מסביר לו ברצון שביקשתי הלוואה מיסחרית רגילה בשביל חברת העולם הזה בע"מ, לשבועון ולא למפלגה. מבנק טפחות ולא משריהאוצר, ושהלוואה זו לא מומשה, ושלא קיבלתי אף לירה אחת. העובדה שלא לקחתי את ההלוואה שאושרה, מוכיחה בעליל שלא היו בה נחמים גוחים במיוחד. לו נהג כך חבריהכנסת הורביץ בשעתו, היה חוסך לעצמו ולכנסת עוגמת-נפש, ולא היה צריך לערוך אתמול ניתוח פלאסטי לנאומו.

כאן נגמרה החודעה. אולי זה מוזר, מפני שדובר בח על „ראשית“, ואין „שנית“. פתרון התעלומה הוא פשוט: לפי בקשת יו"ר הישיבה, השמטתי מן החודעה את סיומה. זכותו של היו"ר היא, לפי תקנון הכנסת, למחוק מהחודעה אי שית דברים שאינם נראים לו שייכים לעניין. והווי החלק שהושמט:

כן אמרתי באותו נאום: „כדי לחפות על מעשי שחיי תות של המנהיג האהוב עליה, זורקת סיעה קטנה בפני חושפיהשחיתות האשמות-שווא ודוגניות מעל הדוכן.“ הודעתו האישית של ח"כ הורביץ מאתמול, בה חסר מישפט-המפתח, אך מאשרת הנחה זו.

לסיכום הפרשה, הייתי מציע לשרידי סיעת ע"מ למצוא להם עניין אחר לענות בו, כדי להצדיק איכשהו את קיום סיעתם בזירה הציבורית.

צללים על

קיר המערה

יש לנו הרבה מה לומר על האשליה הקרוייה „חיי נוד-חובה חיים לכל“. מיפרעה על השבון זה שילמנו בשבוע שעבר, כאשר הביא שריהחינוך הצעתהחוק, שבאה להגדיל את עונשיהמאסר והקנסות על הורים, אשר ילדיהם אינם באים לבית-הספר.

אמרת, בן השאר: **אורי אבנרי:** יש משל של אפלטון על אנשים שהיו כלואים במערה, וראו מולם, על קיר המערה, את צללי ליהם של האנשים שעברו בחוץ. כל חייהם לא ראו אלא את הצללים, והיה נדמה להם שזוהו העולם.

לפעמים יש לי הרגשה שחבריהכנסת די מים לאותם אנשים במערה, הרואים מין כבואה שר החיים, אבל את החיים עצמם איננו רואים.

ויש לי ההרגשה, שגם שרי הממשלה והפקידות הבכירה רואים מין כבואה כזאת, שהקשר בינה ובין החיים עצמם מופקפק למדי.

המחשבה הזאת חלפה בלבי כששמעתי עכשיו את דבריו שריהחינוך על האמצעים הכבירים שהושקעו, ועל המערכת המסועפת המטפלת בילדים שגורו מבית-הספר. שריהחינוך עשה לי טובה גדולה, והעביר את אשתי, שלימדה קודם לכן בצפון תל-אביב, לבית-ספר בדרום בתים, ולכן יש לי גישה בלתי אמצעית למה שקורה בישראל השניה.

יגאל אלון: זאת לא היתה פרוטקציה. **אורי אבנרי:** זאת לא היתה פרוטקציה.

זאת היתה אנטי-פרוטקציה. **מנחם רביד:** זאת לא היתה עיסקה?

אורי אבנרי: זאת לא היתה עיסקה בין שר החינוך ובניו. אבל הודות להעברה זו, קיבלתי זו הפעם הראשונה תמונה מיידית, בלתי-אמצעית ונאמנה מהמתרחש באחת בחינוך ב-ישראל ה"שניה", דהיינו במעלה מ-50% של מערכת החינוך בארץ. והתמונה היא מדאיגה, אולי מדהימה, ואולי מבהילה.

אם מורה בכיתה א', שתלמידים באים משכבות סוציאליות ירודות, צריכה לטפל ב-40 ילדים, מהם 10 עד 20 שהם מופרעים או בעייתיים מאד — פירושו הדבר שר חינוך שניתן בכיתה כזאת הוא מופקפק מאד. אין הוא דומה, אדוני השר, לחינוך הניתן בצפון תל-אביב. זה עולם אחר, זה חינוך אחר, אין כל אפשרות אמיתית לטפל בילדים אלה. הם זקוקים לבית טיפול, סי כמה וכמה.

הם באים לבית-הספר בלי אוצרימלים, אינם שומעים שיחה עברית אמיתית בבית. בבית הם שומעים עברית בסיסית של 200 עד 300 מילה. הוריהם עובדים או בכלל אינם מצויים.

בכיתה כזאת של 40 ילדים, כבוד השר, כשיולד נעלם — הוא נעלם, וזהוהיזו: אין כל אפשרות לדעת מה קורה איתו.

...עכשיו בא כבוד השר, וכתיקון למצב הזה הוא מציע לנו להגדיל את הקנס ולהגדיל את עונשיהמאסר על ההורים. מה הקשר, אדוני השר, בין האמצעים האלה ובין המצב הזה? אני מנסה לרנע להעלות לנגד עיני את ההורים של הילדים האלה. מה יעזור כאן קנס, ומה יעזור כאן מאסר? נקח ילד לדוגמה. האבא בבית-הסוהר. האם עוסקת במה שהיא עוסקת. הילד גשלה הביתה מהכיתה בשעה 12. האמא חוזרת הביתה בשעה ארבע אחריהצהריים. זאת אומרת: ארבע שעות הילד הזה בכלל אין לו לאן ללכת. הוא מוכרח להסתובב ארבע שעות בכל יום בחוצות השכונה, שכונה המצטיינת בשיעור גדול של עבריינות-נוער.

על מה, כבוד השר, יטונו פה מאסר? על האבא, שכבר יושב בכיתה-הסוהר? על האם שבקישו יודעת איך לטפל בילדים שלה?

אני חושב שחוק זה מבוסס על אשליה. אני חושב שהוא אחד מאותם חוקים שבאים לפני הכנסת. בשבחים שונים, כדי להרגיע את המצפון שלנו. להרגיע את המצפון של הפקידות, של השרים.

הפתרון לבעיה האמיתית, במידה שישנו פתרון, הוא להקדיש משאבים הרבה יותר גדולים לכל מה שקשור במערכת החינוך, כולל מערכת הפיקוח על מוסדות חיינו, נוך, טיפול בילדים בעייתיים, פיקוח סוציאלי, אחיות, והכוונה להרבה יותר משאבים, לא לתוספת של כמה אחוזים.

אם לא נגיע לזה, אני חושש מאוד שאנחנו חיים באשליה כאילו יש חושף חינוך פקדי, אבל אין זו אלא אשליה. במאות אלפי ילדים בארץ אין חינוך, בתקן המינימלי שחברה תרי-כותית חייבת לתת.